

DE EARL GREY-MOORDEN

Nigel McCrery
De Earl Grey-moorden

DE FONTEIN

Voor Nelly, met heel mijn hart

Copyright © 2007 Nigel McCrery

© 2008 Uitgeverij De Fontein Baarn, voor de Nederlandse vertaling

Deze vertaling is totstandgekomen na overeenkomst met Quercus Publishing PLC (Groot-Brittanië).

Oorspronkelijke uitgever: Quercus

Oorspronkelijke titel: *Still Waters*

Uit het Engels vertaald door: Ewoud van Hecke

Omslagontwerp en Artwork: Mark Hesseling Design, Ede

Omslagillustratie: Arcangel Images/Imagestore

Zetwerk: 508 Grafische Producties bv, Landgraaf

ISBN: 978 90 261 2362 7

NUR: 332

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen berust op puur toeval.

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

DANKWOORD

Mijn grote dank gaat uit naar: Andrew Lane, voor zijn hulp en steun; John Catherall, omdat ik een paar fysieke kenmerken van hem mocht lenen; Robert Kirby, mijn onvermoeibare agent; Nic Cheetham, voor het geloof dat hij in me heeft; en Gillian Holmes, mijn onstuitbare en lankmoedige redacteur. En naar Sylvia Clarke, Eve Wilson en Iris Cannon, die me diverse facetten van het schrijven hebben bijgebracht en me vooral hebben geleerd hoe schrijven níét moet.

PROLOOG

Zomer 1944

ma, wat is dit?’ riep Kate.

Iris Poel zuchtte. De zon stond als een gloeiend oog hoog aan de helderblauwe hemel en scheen in haar nek. Haar hoofd voelde loodzwaar aan en wanneer ze zich bewoog had ze pijn. Door het gekriebel van het zweet op haar armen en rug had ze het gevoel dat er een heleboel mieren over haar huid kropen.

‘Wat is wat, lieverd?’ vroeg ze, voor de zoveelste keer die ochtend. Nadat ze haar tuinschaar had neergelegd, wendde ze zich af van de rozenstruik die ze aan het snoeien was en keek naar het huis waarin haar kleindochter met haar broertjes en zusjes aan het spelen zou moeten zijn.

‘Dit.’ Kate stond aan de andere kant van de tuin bij een heester met glanzende bladeren en rode bessen. Ze hield een trosje ervan in haar hand.

‘Niet aankomen,’ zei Iris streng. ‘Die bessen zijn giftig.’

‘Dat weet ik, maar wat voor plant is het?’ vroeg Kate opnieuw.

‘Dat heet een peperboompje,’ snauwde Iris, en bij elk woord dat ze uitsprak voelde ze een pijnscheut door haar slaap gaan. ‘Blijf van die bessen af en ga maar weer spelen.’

‘Dat spelletje is saai,’ zei Kate zo lusteloos als alleen een zesjarig kind kan zijn. Ze draaide zich om en rende door de tuin naar de kamer waar Iris voor de kinderen een lage tafel had gedekt. Op de tafel lag een wit tafellaken en daarop stond een compleet speelgoedtheeservies, inclusief schalen met cake en koekjes.

Er zat niemand aan de tafel. Drie kinderen zaten geknield op het gras met Kates poppen te spelen. Twee andere renden rond een boompje midden in de tuin dat Iris een jaar eerder in de lente had geplant. De rest van de kinderen was waarschijnlijk ergens binnen, in het huis van Iris’ schoondochter. Of eigenlijk dat van haar zoon, maar Frank was in Afrika om voor zijn koning en vaderland te vechten, en Judith ging elke dag in een fabriek werken waar vliegtuigonderdelen werden gemaakt. Iris moest op de kinderen passen. Elke dag. En elke dag stelde God haar op de proef.

Ze zuchtte en draaide zich om naar de rozenstruik. Op een paar

bladeren zaten donkere plekje. Ze knipte ze af. Het leek op bladvlekkenziekte, en ze wilde het zekere voor het onzekere nemen.

‘Zijn dit bramen?’

Met een ruk draaide Iris haar hoofd om. ‘Kate, moet je niet meedoen aan het theekransje met je vriendjes en vriendinnetjes?’

‘Die thee smaakt raar,’ zei Kate. ‘Zijn dit bramen, oma?’ Ze stond nu dicht bij Iris en keek naar een taxus die een kleine schaduw over het gazon wierp.

‘Nee, dat zijn geen bramen. Blijf ervan af.’ De pijn in haar hoofd nam toe. ‘Die thee, zoals jij het noemt, is sarsaparilla. Die vind je lekker.’

‘Díé sarsaparilla niet.’

Met trillende handen hield Iris haar tuinschaar vast. Ze sloot haar ogen. Ze had er de hele ochtend over gedaan om de cake en koekjes te bakken. Bovendien had ze haar mooiste tafellaken uitgezocht, zodat alles er netjes uitzag, en nu had een van de meisjes het vies gemaakt.

Iris keek naar de tafel en naar de versnaperingen die waren gemorst. Er kropen wespen op de jamkoekjes.

Ze deed haar ogen dicht, maar ze voelde de zon nog steeds op zich schijnen. Het gebons in haar hoofd maakte haar misselijk. Het leek wel of er in haar maag iets werd op- en afgerold. Ze kon niet stil blijven staan: haar vingers beefden en haar hoofd bewoog steeds naar links of rechts, alsof ze vanuit haar ooghoeken iets had gezien.

Ze haalde diep adem en deed haar ogen weer open. Het was te licht in de tuin; de felle zon deed pijn aan haar ogen.

Met haar tuinschaar reikte ze naar nog een ander blad, dat ook tekenen van bladvlekkenziekte vertoonde.

‘Oma!’ riep Kate.

Met trillende hand knipte Iris de steel van de roos door. De plant viel in haar gezicht. Toen ze haar hoofd afwendde, haalde een doorn de huid vlak onder haar oog open en liet er een grote schram op achter.

Het voelde alsof de pijn door haar ziel sneed.

‘Stom kind!’ riep Iris. Geschrokken deinsde Kate achteruit. ‘Kijk nou wat je doet!’

Iris hief haar hand, greep Kate bij haar schouder en trok haar naar zich toe. ‘Weet je hoe lang ik erover gedaan heb om die koekjes te bakken, ondankbaar kreng? Jij wilt liever in de tuin rondlopen en planten aanraken waar je vanaf moet blijven, in plaats van met je broertjes en zusjes aan het theekransje mee te doen? Ik zal je leren!’

De woorden stroomden onbedwingbaar uit haar mond, als braaksel, en ze kon zich niet beheersen. Ze had geen idee waar het allemaal vandaan kwam. De jongens en meisjes keken haar allemaal ernstig aan. Haar hoofd bonsde en het flakkerende, felle zonlicht in de tuin maakte haar gedesoriënteerd en misselijk.

‘Wil je niet gehoorzamen? Ik zal je eens laten zien wat er gebeurt als je niet naar me luistert.’

Voordat ze er erg in had, had Iris de tuinschaar rond de Kates rechterduim gezet. Het kind gilte en haar ogen puilden uit van ontzetting. Ze probeerde zich los te rukken, maar Iris’ greep was te sterk.

De handgrepen van de tuinschaar werden uit elkaar gehouden door een sterke veer, en Iris moest flink haar best doen om ze naar elkaar toe te krijgen. De mesjes sneden door Kates duim zoals ze door de steel van de roos waren gegaan. De duim viel op de grond. Helder bloed spoot over de glanzende, groene bladeren.

Kate ging steeds harder gillen. Haar ogen rolden in hun kassen, en ze begon te schokken.

Iris plaatste de tuinschaar rond de wijsvinger van het meisje en bracht de scherpe mesjes naar elkaar toe. De vinger viel, maar hij bleef met een stuk huid aan de handpalm hangen. Iris knipte nog een keer en de vinger verdween.

De volgende drie vingers gingen makkelijker. Toen ze klaar was, zag Kates hand er heel klein uit.

Iris draaide zich om. De andere kinderen stonden als aan de grond genageld. Ze keken naar Iris alsof ze niet konden geloven wat ze hadden gezien en nu stonden te wachten tot ze deze goocheltruc zou uitleggen.

Iris richtte zich op en concentreerde zich op het dichtstbijzijnde meisje, dat Madeline heette.

‘Kom eens hier, Madeline,’ zei ze kalm, hoewel de binnenkant van haar hoofd een wilde stroom onsamenvangende gedachten was. ‘Kom hier, of ik kom je halen...’

1

De lucht boven de daken was grijsblauw, een ononderbroken, nevelachtige laag die zich van de ene kant van de straat naar de andere uitstreckte. De zon ging schuil achter een kleine wolk en was niet meer dan een lichte vlek aan de hemel. Het trottoir en de weg werden niet door schaduwen verduisterd. Door het diffuse licht leek het wel alsof de auto's, huizen en lantaarnpalen waren uitgeknipt en op een volmaakt schilderij van de straat waren aangebracht: ze hadden iets onwerkelijks en leken willekeurig te kunnen worden verplaatst.

De zachte, bijna doorzichtige lucht deed Violet denken aan de eendeneieren die ze als kind had geraapt: de kleur was zo bijzonder en had zo veel textuur dat hij meer het product van een weloverwogen handeling leek dan van de willekeur van de natuur.

Maar waar was die gedachte opeens vandaan gekomen? Ze kon zich de eieren heel goed herinneren – hun gewicht, zwaarder dan kippeneieren, en de veertjes die nog aan de schaal plakten –, maar de plaats of het tijdstip kon ze niet precies thuisbrengen. De details waren er, maar de achtergrond ontbrak.

Ze verdrong de gedachte. Ze had vandaag belangrijkere dingen aan haar hoofd. Er moest een klus worden geklaard.

Terwijl ze zich vanaf de plaats waar ze haar auto had geparkeerd over straat voortsleepte en haar boodschappentas op wieltjes voor zich uit duwde, hield ze haar blik voortdurend op de lucht gericht. Geen vliegtuigen, geen helikopters – alleen maar een doorzichtig diepblauw. Even was de wereld tijdloos. Zonder veel moeite zou ze zich weer zes of zestien kunnen wanen, in plaats van zestig.

Maar die inspanning zou te veel zijn geweest. Dat kreeg je als je oud werd: eenvoudige dingen werden plotseling moeilijk. Met de energie die ooit oneindig had geleken, moest ze nu zuinig omspringen, als een vrek.

Opgelucht constateerde ze dat ze de voordeur van het huis met nummer 26 had bereikt. Ze bleef even staan om op adem te komen. De lucht was kil, maar doordat ze zo ver had moeten lopen vanaf de plaats waar ze haar auto had geparkeerd, had ze het warm gekregen.

Ze keek naar de voorgevel van het huis. De verf op de bovenste helft van de deur, waar de zon elke ochtend op scheen, vertoonde een patroon van kleine barstjes. Het oppervlak rond het sleutelgat werd versierd door krassen. De brievenbus was meer dan eens met plakband gerepareerd. De rode bakstenen van de gevel waren verkleurd en zaten vol gaatjes en korsten, terwijl de mortel waarmee ze bijeen werden gehouden korrelig was.

Haar blik dwaalde af naar de kleine voortuin, die maar net plaats bood aan een vuilnisbak en een paar oude geraniums in bloempotten. Tussen de tuintegels en rond het metalen luik van de kolenkelder groeide onkruid. De onderste bakstenen van de tuinmuur gingen half schuil onder stoffige spinnenwebben en oude slakkenhuizen, die over elkaar heen lagen als bij een negenoog.

Het werd echt tijd dat ze ging verhuizen.

Naar de kust misschien. Frisse lucht kon ze goed gebruiken, net als een verandering van omgeving.

Een van de geraniums was helemaal verwilderd en verwelkt. Een paar bladeren waren bruin en dor geworden: ze offerden zich op voor de andere bladeren. Violet greep in haar boodschappentas en haalde de kleine tuinschaar eruit die ze altijd bij zich had. Ze pakte een van de afstervende bladeren, dat droog en papierachtig was, knipte het dicht bij de steel af, en snoeide daarna ook de andere verdorde bladeren. Zo, was dat niet veel mooier?

Toen ze zich in het geheugen had geprent dat ze ze later die dag nog water moest geven, zette ze haar boodschappentas tegen de voordeur en zocht in haar handtas naar de sleutel.

Nadat ze die in het slot had gestoken, wist ze het stroeve mechanisme met veel moeite in beweging te krijgen, en ze duwde de deur open.

Ze werd begroet door duisternis en de geur van oude lavendel en gekookte groente.

‘Schat, ik ben weer thuis!’ riep ze.

Er kwam geen antwoord. Ze ging naar binnen en deed de voordeur achter zich dicht. ‘Daisy? Ik zei dat ik weer thuis ben!’

De kleine hal was bekleed met linoleum in een ruitjespatroon. De trap aan de linkerkant leidde naar de badkamer en de slaapkamers, en het bloemetjesbehang op de muren zag er bijna net zo oud uit als de geraniums buiten. Tegenover de trap hing een grote barometer; de wijzer gaf aan dat er een weersverandering op komst was.

Het huis maakte een verwaarloosde indruk, alsof het gebukt ging onder stof en verval. Toen Violet hier voor het eerst was binnengelopen, had ze meteen gezien dat er niemand meer kwam. Dat niemand meer iets om het huis gaf.

Ze duwde de boodschappentas voor zich uit, liep langs de woonkamer en de eetkamer en duwde de keukendeur open. De keuken was langs de wanden voorzien van schuifdeurkastjes en een kunststof aanrecht, en leek meer een afgescheiden deel van de hal dan een apart vertrek. Weggestopt bij het fornuis, pal naast een porseleinen theepot, stond de enige concessie die de keuken aan de moderne tijd had gedaan: een snoerloze waterkoker. In de hoek, naast de deur van de serre, stond een kleine koelkast astmatisch te puffen. Hij leek het elk moment te kunnen begeven en om te kunnen vallen, hoewel hij in de negen maanden dat ze hier nu kwam goed had gewerkt, en al die jaren daarvoor ook. Hij zou vrijwel zeker langer meegaan dan Daisy Wilson.

Nadat ze haar handtas op de hoek van het aanrecht had gezet, drukte ze het handvat van het boodschappenkarretje omlaag en ritste het open. Ze had niet veel boodschappen meegenomen – de belangrijkste spullen had ze die ochtend in haar eigen appartement opgehaald –, maar Daisy bleek ook niet veel nodig te hebben. Violet wist uit ervaring dat oudere mensen prima konden leven op thee, sneetjes brood, gekookte wortelen en af en toe een koekje.

Nadat ze een paar dunne katoenen handschoenen had aangetrokken die ze altijd in haar jaszak had zitten, pakte ze de boodschappentas uit: brood, boter, bleekmiddel, rubberen handschoenen, theedoeken en een blikje met theeblaadjes, die ritselden toen ze het op het aanrecht zette.

Ze boog zich over het aanrecht en schakelde de waterkoker in. Zodra het water warm begon te worden, veranderde het aanvankelijke gesis in een regelmatig geruis. Ze haalde het deksel van het theeblikje en snoof de geur van de bladeren op. Ze sloot haar ogen en mond, en ademde in. De geur was droog, een beetje scherp, en doortrokken van het aroma van de bloemblaadjes van de kerstroos die ze door de Darjeeling had gemengd. Heerlijk.

De mix werkte hypnotiserend. Lange tijd stond ze helemaal niet in de keuken, maar in haar tuin – haar eigen, geheime tuin, niet de tuin die bij de benedenverdieping hoorde die ze huurde –, en ademde de ge-

combineerde geuren van vingerhoedskruid, ridderspoor en bolderik in. De bedwelvende geur die ze als haar eigen parfum beschouwde.

Nee. Ook deze gedachte moest verdrongen worden. Ze had een klus te klaren. Na vandaag zou ze een tijdje rust kunnen nemen. Weggaan. Verhuizen. Naar de kust. Verandering doet leven, zei men.

Terwijl de waterkoker in zichzelf praatte, liep ze terug de hal in en trok haar jas uit. Voordat ze hem aan een van de haken achter de deur hing – die haar altijd deden denken aan een rij slagershaken die wachtten tot iemand er vlees aan kwam hangen –, keek ze in de hal rond en probeerde zich alles wat ze zag in het geheugen te prenten. Het linoleum op de vloer. Het behang. De trap. Alles stamde uit de jaren vijftig, toen deze huizen waren gebouwd om de woningen te vervangen die door Hitlers bommen waren verwoest. Even dacht ze dat ze de lachende stemmen van het destijds populaire radioprogramma *Children's Hour* als een elektromagnetische golf uit de luidspreker van een bakelieten radio hoorde komen.

Ze schudde zichzelf wakker. Blijf in het heden, Violet, zei ze bij zichzelf. Blijf geconcentreerd.

Ze duwde de deur van de woonkamer open. De gordijnen waren halfdicht, en in het turquoise licht van de eigenaardige lucht buiten leek het alsof de kamer zich onder water bevond. De ene kant ervan werd gedomineerd door de open haard: hij brandde nu niet, zoals hij dat al een paar jaar niet meer had gedaan, en hij werd geflankeerd door twee metalen vuurbokken. Aan de andere kant stond een reusachtig bureau: in het zwakke, waterige licht was het inlegwerk ervan bijna onzichtbaar. In een raamnis bevond zich een televisie, die uit stond.

Daisy zat in een leunstoel met gebogen poten. Haar grijze haar krulde nog van haar recente bezoek aan de kapper, en haar ogen, weggezakt in gezwollen en gerimpeld vlees, waren gesloten. Ze leek niet te ademen.

‘Daisy?’ Violet reikte naar voren en schudde aan Daisy’s perkamenten hand. ‘Daisy?’

Daisy schrok met een gilletje wakker. Ze kromp ineen als een hond die slaag verwacht.

‘Ik ben het maar. Ik kom net terug uit de stad.’

Daisy zat nog steeds ineengedoken in haar stoel. Ze keek Violet achterdochtig aan. Langzaam verdween haar argwaan, en ze glimlachte. ‘Ik had alleen maar mijn ogen even dichtgedaan,’ mompelde ze.

‘Je was in slaap gevallen,’ zei Violet, terwijl ze naar het raam naast de televisie liep en de gordijnen opentrok.

‘Ik was verzonken in gedachten en herinneringen.’

‘Ik ben thee aan het zetten.’ Violet draaide zich om en glimlachte naar Daisy. ‘Onderweg hierheen liep ik aan eendeneieren te denken. Heb jij daar ook herinneringen aan?’

Daisy lachte. ‘Ik heb al in geen tijden eendeneieren gegeten. Al sinds de oorlog niet meer. Vroeger at ik ze zo vaak. Ze waren blauw. En erg lekker.’

‘Tegenwoordig liggen ze weer in de winkel,’ zei Violet. “Specialiteiten” worden ze genoemd. Wil je ook een kopje thee?’

‘Specialiteiten,’ zei Daisy vol verachting. ‘Zo zijn supermarkten vandaag de dag: ze laten je meer betalen voor eten dat smaakt zoals het sowieso moet smaken. Ik herinner me nog de tijd dat gewone eieren niet zomaar eieren waren, maar Norfolk Greys, German Longshanks of Dorkings. Ze hadden allemaal verschillende afmetingen en kleuren. Op sommige zaten vlekjes, andere waren klein en weer andere oneffen. Heel anders dan tegenwoordig: nu zijn ze allemaal effen, bruin en even groot.’ Plotseling gaf ze antwoord op de vraag die Violet haar had gesteld: ‘Ja, thee zou lekker zijn.’

Violet liep de keuken in. Het water had net gekookt, en de lucht was vol damp. Ze schonk wat water in de theepot en liet het rondwalsen, toen goot ze het in de gootsteen en strooide twee lepels thee uit het busje in de pot. Voorzichtig schonk ze er heet water op en keek hoe het begon te schuimen toen het de blaadjes raakte. De geur dreef opnieuw haar neus binnen: het was een verbazingwekkend aroma van ouderdom, kruiden en rozen. Ze sloot haar ogen en zwolg erin; ze voelde de damp op haar wangen en voorhoofd in vocht veranderen.

‘Weet je wie ik me ook nog goed herinner?’ riep Daisy uit de woonkamer. ‘De kolenboer die bestellingen kwam afleveren, en die dan zo’n pet op had met een leren flap tot in zijn nek. Hij zag altijd zwart van het kolenstof. Om de twee weken bracht hij op dinsdag drie zakken antraciet, dat hij rechtstreeks in de kelder stortte.’ Ze zweeg even. ‘Hij glimlachte altijd naar me, echt waar, en noemde mij zijn bloempje.’

Violet schoof een van de kastjes open en haalde er twee kop-en-schotels uit. Toen ze die op het aanrecht had gezet, draaide ze zich om naar de amechtige koelkast en pakte de melk uit het deurvak. Ze deed in elk kopje een scheutje en zette de fles weer terug.

‘Kwam de scharensliiep hier nooit langs?’ riep ze.

‘De scharensliiep? Die op zijn fiets, met zijn slijpsteen op zijn bagagedrager?’ Daisy grinnikte. ‘Ik heb al een tijd niet meer aan hem gedacht. Wat is er toch met de scharensliiep gebeurd? Moeten scharen en messen tegenwoordig niet meer worden geslepen?’

‘Volgens mij kopen mensen nu gewoon steeds nieuwe,’ zei Violet afwezig, terwijl ze de thee in de kopjes schonk.

‘Wat een verkwisting,’ momperde Daisy. ‘Daarom is er tegenwoordig ook zoveel rommel. Er wordt te veel geproduceerd en te weinig bewaard.’

Violet bukte zich en pakte een dienblad dat schuin tegen de zijkant van de koelkast stond. Voorzichtig zette ze de kop-en-schotels erop en droeg het de woonkamer in.

‘Hier is je thee,’ zei ze, terwijl ze het dienblad op de bijzettafel naast Daisy zette. De bejaarde vrouw keek ernaar en vervolgens naar Violet.

‘Dank je, schat,’ zei ze met plotselinge aarzeling.

Violet liep opnieuw naar het raam en staarde naar buiten. De huid op haar wangen en voorhoofd tintelde van de damp, en ze voelde een lichte druk in haar keel. Geen probleem. In elke weg zitten kuilen. Had iemand dat ooit niet eens tegen haar gezegd?

Het was stil op straat. In de andere huizen was overdag meestal niemand: de mannen waren op hun werk en de vrouwen ook. Violet vond dat nog steeds een beetje vreemd, maar blijkbaar waren de wereld en de mensen veranderd. Vrouwen bleven vandaag de dag nauwelijks nog thuis. Het was ook nog geen vakantie, en dus zaten de kinderen veilig op school. Het mooiste aan deze straat vond Violet dat hij doodlopend was. Mensen of auto’s die ergens anders moesten zijn, reden er nooit doorheen. Als hier wel iemand kwam, was dat om iemand te bezoeken en dat gebeurde doordeweeks zelden.

Achter zich hoorde ze Daisy van haar thee slurpen. Ze glimlachte.

‘Ik heb je pensioengeld opgenomen bij de bank,’ zei ze toen ze er toevallig aan dacht. Omdat Daisy geen antwoord gaf, draaide ze zich om. Daisy keek haar met een afkeurende blik aan, het theekopje stabiel in haar hand.

‘Dat hoeft je niet voor me te doen,’ zei ze. ‘Vroeger, toen ik nog een pensioenboekje had, ging ik altijd zelf naar het postkantoor. De bank is niet veel verder lopen.’ Ze zweeg even om Violet’s reactie af te wacht-

ten. 'Ik zat trouwens net te bedenken dat een wandeling nu geen kwaad zou kunnen. Lekker even een frisse neus halen...'

Violet liet Daisy's woorden een ogenblik in de kamer hangen. Ze trok opzettelijk een onbewogen gezicht. De afgelopen twee maanden hadden ze deze discussie ongeveer één keer per week gevoerd, en het had nu geen zin om boos te worden. Het besluit was genomen en de rivier van het leven stroomde alweer verder, al besepte Daisy dat nog niet helemaal. Of misschien hoopte ze dat ze de loop nog kon verleggen en een deel van haar zelfstandigheid terug kon krijgen.

'Niet met dat been van je,' zei Violet. Ze wist dat Daisy haar gezicht niet kon zien, omdat het raam waardoor het licht naar binnen viel zich achter haar bevond, maar toch bleef ze neutraal kijken. 'Je wonden moeten elke dag worden verbonden. Je wilt toch niet dat het nog erger wordt?'

'Misschien moet ik eens een afspraak bij de dokter maken,' zei Daisy in een poging Violet over te halen. 'Die wonden willen maar niet genezen, en dokter Ganz hielp me vroeger altijd heel goed.' Ze zuchtte. 'Weet je dat ik vroeger ballerina ben geweest? Moet je me nu eens zien. Ik kan niet eens naar de winkel lopen.'

'Ik heb je toch gezegd,' zei Violet, 'dat ik met de apotheker heb gesproken? Je wonden genezen heus wel als we de zalf blijven gebruiken. Het enige wat je nodig hebt is rust. Ik kan al je boodschappen en medicijnen halen, en nu je naar de bank hebt geschreven kan ik ook je pensioengeld op tijd voor je opnemen. En laat je thee nou niet koud worden.'

'Ik ben je heel dankbaar, schat.' Daisy nipte luidruchtig van haar thee, waarbij ze een beetje op haar schoteltje morste. 'Je zorgt heel goed voor me. Ik zou niet zonder je kunnen.'

'Iedereen moet zijn vrienden en burens helpen.' Violet grimaste. De huid op haar voorhoofd voelde strak en warm aan. 'Dat gebeurt tegenwoordig veel te weinig.'

'Weet je wat ik echt mis?'

Violet wist niet zeker of Daisy zou doorzeuren over haar verloren zelfstandigheid of dat ze het weer over de eendeneieren en het antraciet wilde hebben, dus zei ze alleen maar: 'Nee, wat dan?'

'Het whisten in de kerkzaal. Elke week op vrijdagochtend. Ik kon er lekker kletsen met al mijn vriendinnen, en er was thee met een koekje. Ik keek er altijd naar uit.'

‘Ik geloof niet dat ze die whistochtenden nog organiseren.’

‘O jawel, hoor. Ik weet zeker dat ik het in de krant heb zien staan.’

‘Je moet je ogen niet overbelasten. Op jouw leeftijd moet je voorzichtig zijn.’

‘De krant kan ik nog prima lezen.’

‘Daisy!’ Violets stem kreeg een bitse ondertoon. Ze was al het gekibbel beu. ‘Ik probeer je alleen maar te helpen. Als je liever hebt dat ik niets meer voor je doe, dat ik je boodschappen en medicijnen niet meer ga halen, zeg het dan gewoon, dan laat ik je het zelf doen. Ik weet zeker dat een heleboel vrouwen van jouw leeftijd dankbaar zouden zijn voor de hulp.’

‘Het spijt me, Violet, ik wilde niet...’

‘Het geeft niet.’ Haar boosheid zakte alweer. ‘Spreken is zilver, zwijgen is goud. Wil je nog wat thee?’

Daisy keek naar het bezinksel in haar kopje. ‘Ja, graag,’ zei ze. ‘Hij is erg lekker.’ Ze schudde het kopje heen en weer en keek geconcentreerd naar de theeblaadjes, alsof ze probeerde haar toekomst erin te lezen. ‘Wat zijn die witte dingetjes?’

Violet pakte het kopje uit haar hand en liep weer de keuken in. ‘Ik heb er wat bloemblaadjes van de kerstroos uit mijn tuin bij gedaan,’ antwoordde ze terwijl ze het restant van de thee in de gootsteen gooide. ‘Ik vind dat het de thee een lekker frisse smaak geeft. Bovendien is het goed voor je.’ Ze zweeg even. ‘Wie weet, als je er genoeg van drinkt, rén je misschien wel naar de winkel en de bank!’

Daisy lachte en Violet voelde dat ze zich wat meer ontspande. Het ergste was achter de rug.

Ze schonk nog een keer thee voor Daisy in, bracht het kopje naar de woonkamer en zette het voorzichtig op het dienblad, naast haar eigen kopje. Daisy was weer ingedut en Violet zat rustig te kijken hoe ze ademhaalde. Ze dacht aan haar tuin. Haar schitterende, bonte tuin, die vol stond met de prachtigste bloemen. Ze kwam er niet meer zo vaak, maar ze wist dat ze er binnenkort weer heen zou gaan.

Na een tijdje verroerde Daisy zich. Ze knipperde een paar keer met haar ogen en glimlachte toen aarzelend naar Violet.

‘Je thee is nog warm,’ zei Violet om Daisy’s geheugen op te frissen.

Daisy glimlachte dankbaar en wilde haar kopje pakken. Toen ze naar de tafel keek, zag ze dat Violets kopje naast het hare stond en nog vol was. ‘Drink jij je thee niet op, schat?’

‘Ik wacht nog even, want ik ben nog buiten adem van het boodschappen doen. De theepot is nog warm; ik pak straks wel een kopje.’

Daisy knikte en nipte van haar thee.

‘Kun jij eigenlijk whisten?’ vroeg ze ten slotte. ‘Ik heb wel zin in een spelletje. Dat is eens wat anders dan de televisie of de krant.’

De vraag overviel Violet. ‘Ik... Ik weet het niet zeker,’ zei ze uiteindelijk. ‘Ik geloof het wel.’ Ze probeerde zich het spel te herinneren. Er schoten haar flarden van herinneringen te binnen, als details van een foto. Ze hield kaarten in haar hand, maar er was geen context, geen achtergrond. De herinneringen stonden op zichzelf, waren nauwelijks realistisch en konden willekeurig worden verplaatst binnen het weinige wat ze nog van haar leven wist.

En er was nog een andere herinnering, een ander detail. Een tafel. In een verduisterde kamer stond een tafel die was gedekt voor een theekransje.

Verdring die herinnering. Verdring hem snel.

‘Ik weet zeker dat hier ergens een spel kaarten moet liggen,’ zei Daisy, en ze gebaarde onduidelijk naar het bureau. ‘Misschien kunnen we straks een kort spelletje doen.’ Ze glimlachte aarzelend.

‘Ja, misschien,’ zei Violet. Ze voelde zich nog steeds onrustig door de ongewenste herinnering die in haar was opgekomen.

‘En dan kan ik...’

Plotseling zweeg Daisy. Ze mompelde een paar onsamenhangende woorden, waarbij het speeksel uit haar mond vloog. Haar onderlip begon opeens te glanzen, omdat er kwijl langs haar kunstgebit naar haar kin liep. ‘Violet!’ Ze hoestte en opnieuw spuugde ze speeksel uit. ‘Wat gebeurt er met me?’

Met hamerend hart deinsde Violet achteruit. Plotseling zag ze de wereld helder en haarscherp voor zich. Ze ontwaarde rode strepen in het kwijl en uit Daisy’s mond liep een glimmende sliert speeksel.

‘Maak je maar geen zorgen,’ hoorde ze zichzelf zeggen. ‘Het is allemaal snel voorbij.’

Daisy greep naar haar keel, waarbij ze haar hangende perkamenten huid openkrabde. Haar lippen werden vuurrood en zwollen op. In haar hals verschenen donkere vlekken en uit haar mond kwamen gorgelgeluiden en steeds meer kwijl. ‘Grg-ge-ggelg!’

‘Weet je, het verbaast me dat die blaasjes zo snel op je gezicht komen,’ zei Violet terwijl ze diep ademhaalde om te kalmeren. Ze liep bij

Daisy vandaan en ging op de rand van de bank zitten. ‘Ik had verwacht dat het veel langer zou duren. Ik wist niet precies welke dosis ik moest gebruiken, dus heb ik voor alle zekerheid maar iets meer genomen.’

Ze boog zich naar voren en keek in Daisy’s ogen. Gewoonlijk werd het oogwit geel en de iris porseleinachtig lichtblauw, maar nu waren haar ogen helemaal bloeddoorlopen en ze traanden overvloedig. De tranen rolden over haar wangen en vermengden zich met de rode sliert kwijl die uit haar geopende mondholte liep.

‘Ik beseft dat het beangstigend voor je moet zijn,’ mompelde Violet terwijl Daisy in haar leunstoel achteruitdeinsde en haar ogen in hun kassen rolden, ‘maar ik beloof je dat het allemaal snel voorbij is.’ Ze boog zich naar voren en streelde Daisy’s hand, die zich om de leuning van de stoel had geklemd. Daisy’s ene oog was vertwijfeld op Violet gericht. Het andere leek een eigen leven te leiden en concentreerde zich op het plafond. Ze liet een wind: een lang, nat geluid dat eeuwig leek te duren.

‘Je vraagt je waarschijnlijk af wat hiervan de oorzaak is,’ vervolgde Violet om haar reactie op wat er gebeurde te temperen. ‘De naam “kerstroos” klinkt heel mooi, nietwaar? In boeken over tuinieren wordt hij ook wel “nieskruid” genoemd. “Helleborus” klinkt veel onheilspellender, en ik denk niet dat je zoveel thee zou hebben gedronken als ik had gezegd dat er helleborus in zat. Niet alleen de bloemen, maar ook de verpulverde wortel en schors. Grappig toch dat mensen verschillende namen verzinnen voor identieke dingen.’

De geur van lavendel en gekookte groente die in het huis hing, werd verdrongen door een scherpere, viezere lucht: een misselijkmakende geur van uitwerpselen. Violet huiverde en wendde zich af. Het is allemaal snel voorbij, zei ze bij zichzelf. Allemaal snel voorbij.

Daisy zat in een steeds groter wordende plas van haar eigen waterige, met bloed doordrenkte uitwerpselen. Ze kronkelde en stuip-trekte erin, waardoor ze de viezigheid in haar jurk en de bekleding van de leunstoel smeerde. Violet zou de stoel later in de achtertuin moeten verbranden, net als Daisy’s kleren, met flink wat tuinafval erbij om de stank te maskeren. En de overgebleven theebladeren natuurlijk ook. Die kon ze niet laten liggen. Stel dat ze het vergat en er tijdens het schoonmaken een kopje thee van zou drinken!

Violet grinnikte, waarbij ze haar tengere hand beleefd voor haar mond hield. Ondanks de viezigheid had ze veel plezier in dit deel van het spel.

‘Kerstroos bevat allerlei gruwelijke stoffen,’ zei ze om te controleren of Daisy haar nog kon horen. ‘Helleborus is net zoiets als vingerhoedskruid, dat ik ook weleens heb gebruikt, alleen zit er ook saponine en protoanemonine in. Dat is heel naar spul.’

Daisy klemde nu haar beide handen om de leuning. Ze duwde haar lichaam naar voren alsof ze wilde opstaan en naar Violet toe wilde lopen. Violet wilde haar met haar hand afweren, maar Daisy begon weer te stuiptrekken en viel achterover in haar stoel, waarbij een dunne stroom modderachtig braaksel uit haar mond op haar schoot liep. Er spetterde ook wat braaksel op de vloer. Dat zal er moeilijk uit te krijgen zijn, dacht Violet meesmuilend.

Ze besloot voortaan geen kerstroos meer te gebruiken. Natuurlijk, het werkte snel en was beslist eenvoudig te maken, maar het bracht te veel smerigheid met zich mee. Het schoonmaken was op zichzelf al erg genoeg, en nu kwamen daar die lichaamsvloeistoffen ook nog eens bij. Vingerhoedskruid dan maar, of heggenrank. Of misschien oleander. Die geur vond ze heerlijk.

Daisy’s armen begonnen nu te schokken. Het einde was nabij. Heel nabij zelfs.

‘Je keel zal nu wel bijna helemaal dichtzitten,’ mompelde Violet, ‘en je hartslag zal spectaculair zijn gedaald. Ik weet niet of je stikt voordat het kloppen van je hart vanzelf is gestopt, maar je zult hoe dan ook binnen een minuut of twee dood zijn. Ik weet ook niet of je me nog kunt horen, en als dat wel zo is, dan wil ik graag tegen je zeggen dat je een egoïstische, domme oude vrouw bent, en dat ik alle tijd die ik met je heb doorgebracht vreselijk hebt gevonden. Afgezien van de laatste paar minuten, natuurlijk. Daaraan heb ik heel veel plezier beleefd.’

Daisy bleef zwijgen en bewoog zich niet. Haar diepliggende ogen stonden dof en het kwijl liep langzaam uit haar slappe mond.

Violet boog zich naar voren om na te gaan of Daisy’s hart nog klopte en of haar bloed nog door haar aderen werd gepompt, maar ze was er niet zeker van. Ze besloot later terug te komen om haar hartslag te controleren. Als ze alles had schoongemaakt. En als Daisy nu nog niet dood was, dan zou ze dat over een uurtje wel zijn.

Het zou een lange middag worden en Violet merkte dat ze niet de energie had om van de bank te komen. Het leek wel alsof het licht dat door het raam viel een eigen gewicht had dat haar in bedwang hield, haar krachten verzwakte en een golf van lusteloosheid over haar li-

chaam spoelde. Vanaf de plek waar ze zat kon ze een deel van de rookachtige blauwgrijze lucht zien die opgesloten zat tussen de bovenkant van het kozijn en de daken van de rijtjeshuizen aan de andere kant van de straat. En hoewel het uitzicht bepaald niet leek op een leigrijze zee die onophoudelijk tegen een geplaveide weg klotste, riep het toch een beeld bij haar op van golven die tegen stenen beukten en ze in korte tijd uitsleten.

Violet schudde zichzelf wakker. Als ze niet uitkeek zou ze in slaap vallen, en dan zou ze een halve middag kwijt zijn. De kust kon nog wel even wachten; eerst moest er worden schoongemaakt.

Ondanks het feit dat Violet nu al maanden – meestal elke dag – in het huis kwam, wist ze heel goed wat ze in die periode allemaal had aangeraakt. De keuken en de badkamer zouden natuurlijk met bleekmiddel moeten worden geschrobd om haar vingerafdrukken te verwijderen en al het andere wat haar aanwezigheid zou kunnen verraden. De woonkamer en de eetkamer waren minder problematisch: Violet had goed opgelet waar ze aan was gekomen, en vaak had ze een handvat of een oppervlak schoongeveegd wanneer Daisy even niet oplette. Als ze dat wel zag, zei Violet tegen haar dat ze het huis alleen maar netjes wilde houden. In Daisy's slaapkamer en de logeerkamer – die de laatste dertig jaar als bergruimte was gebruikt – waren geen sporen van haar te vinden. Nee, het verwijderen van de sporen in huis zou een eenvoudig karweitje worden.

Het opruimen van de viezigheid, als Daisy dood was, zou langer gaan duren en minder aangenaam zijn, maar Violet hoefde dat niet heel grondig te doen. Ze wist uit ervaring dat oude mensen vaak incontinent waren, en als ze alle duidelijke sporen van diarree en braaksel verwijderde, zouden de merkwaardige vlekken en de eigenaardige aanhoudende geur niet al te rampzalig zijn. Bovendien hadden ze tegenwoordig prachtige schoonmaaktechnieken.

Violet stond op en liep de hal in. Ze wankelde op haar benen – vanwege de opluchting om Daisy's dood, vermoedde ze – en bleef even tegen de muur geleund staan voordat ze de deur van de eetkamer openduwde.

Daisy had de eetkamer altijd schoongehouden, voor het geval dat ze ooit nog eens gasten zou krijgen. De afgelopen tien jaar was hij misschien twee keer gebruikt. Het meest opvallende meubelstuk in het vertrek was een zware, mahoniehouten tafel met spiraalvormige

poten. Op de tafel stonden drie zilveren kandelaars en aan de muren hingen verschillende reproducties van jachttaferelen.

Tegen de schoorsteenmantel stond een uit de toon vallende inklapbare rolstoel. Op het vloerkleed erachter lag een groot opgevouwen stuk grijs plastic.

Violet had de rolstoel en het stuk plastic een paar dagen eerder het huis binnengebracht, terwijl Daisy in haar slaap zat te prevelen. Nu nam ze het plastic mee naar de woonkamer en keek rond. Niet de vloer – die zou ze tamelijk grondig moeten schrobben en stofzuigen. Misschien de bank.

Ja. Ze vouwde het plastic open en drapeerde het over de bank, die zo net een grijze klont leek, als een glanzende, dagzomende steenlaag. Ze kon Daisy's lichte lichaam optillen en op de bank leggen, dan de stoel naar de tuin brengen en het vloerkleed grondig reinigen. Als ze daarmee klaar was kon ze Daisy uitkleden, haar helemaal schoonmaken met washandjes en handdoeken, die ze ook de tuin in kon brengen, en haar dan weer aankleden met wat andere kleren van boven. Vervolgens kon ze haar in de rolstoel zetten, een deken over haar schoot leggen en haar naar buiten rijden: dan was ze gewoon een oude vrouw die een luchtje schept, half slapend en dromend over het verleden.

Violet wierp een vluchtige blik op Daisy. Sinds de laatste keer dat ze naar haar had gekeken, was er iets geheimzinnigs en onomkeerbaars gebeurd met de vrouw die ze vroeger 'schat' had genoemd. Wat vroeger hangend vlees en wangen waren geweest, was nu nog slechts de bedekking van een oude schedel. Wat vroeger ogen waren geweest die hadden uitgekeken op een levensgeschiedenis van een jaar of tachtig, waren nu niet meer dan matte knopen waar al stof op kwam. Het wonder had zich opnieuw voltrokken: degene die vroeger een vrouw met de naam Daisy was geweest, een vrouw die had bemind en verloren en geleefd, was nu... niets meer. Vel over been en een streng haar. En alles wat haar eigendom was geweest, was nu van Violet. Het zou weldra allemaal in geld zijn omgezet.

Natuurlijk zou ze voorzichtig te werk moeten gaan. Stap voor stap. Geen argwaan wekken. Dan zou binnen een paar maanden alles van haar zijn.

Maar eerst moest ze het huis schoonmaken.

Want elke reis begint met een eerste stap.